

- ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯದ ಕವಿ ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತಗೊಂಡಿರುವ ಇವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಎಂದೆ ಜನಜನಿತರು. ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನೇರ ಶಿಷ್ಯರು. ಇವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಗುಗ್ಗರಿ ಶಾಂತವೀರಪ್ಪ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಜಿಲ್ಲೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೋಕಿನ ಈಸೂರಿನಲ್ಲಿ 7.2. 1926 ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ತುಮಕೂರು, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಮೈಸೂರು, ಉಸ್ಮಾನಿಯಾ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುವೆಂಪು ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠದ ಗೌರವ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೇ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಹಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು 23.12.2013ರಲ್ಲಿ ಚಿರನಿद्रಗೆ ಜಾರಿದರು.

ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು 18 ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, ಸುಮಾರು 16ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಗದ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ನಾಲ್ಕು ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳನ್ನು, ಒಂದು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಇವರಿಗೆ ಹಲವು ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ 1994 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನಾಡೋಜ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಮೊದಲಾದ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂದಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವಿತೆಯನ್ನು “ತೆರೆದ ದಾರಿ” ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ದಿನಮಾನದಲ್ಲಿ ನಗರ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ನಗರದ ಯಾಂತ್ರಿಕ, ಸಂಕೀರ್ಣ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಏಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ಇಡೀ ನಗರದ ಮುಂಬೈ ಜಾತಕವೇ ಹೌದು ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಗರವೇ ನಾಯಕನಾಗಿ ಕಂಡರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಮೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾನವ ಜೀವನದ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ವಸ್ತುವಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕವಿತೆಯ ಅರಂಭದಲ್ಲೇ ನಗರದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗದ ಬದುಕಿನ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮಾನವ ನಗರ ಬದುಕಿಗೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ದೂರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿಸರ್ಗ ಸಂಬಂಧದ ಕೃತಕತೆಯನ್ನು ‘ಎಮ್ಮೆ, ಬಾಟ್ಟಿಯ ಹಾಲು’ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ.

ಯಂತ್ರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿರದೆ, ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯದಾರೂ ಗಳಿಸಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತುಡಿತ ನವ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ವಯಂ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಿತವನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಆತನ ಅನಾಥ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವನಿಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ವಿದ್ಯೆ ಕೂಡ ಅವನು ಬದುಕಿನಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೀನವಾದ ಯಂತ್ರವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೈ ತುರುಕಿ ಓಡುವುದು, ಆಯಾಸವಿದ್ದರೂ ತೋರುಗೊಡದೆ ‘ನೂರು ಬೆಳಕಿನ ಕೆಳಗೆ ಯಾರದೋ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ಬದುಕು

ಸಾಗಿಸಬೇಕಾದ ದುಸ್ಥಿತಿ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಆಯಾಸವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ನಾಯಕನ ಬದುಕು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿರರ್ಥಕವಾದುದ್ದೇ, ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕಿನ ನಗ್ನ ಕಠೋರ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ಮನಸ್ಸು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿಸಿದೆ.

ಇಡೀ ಕವಿತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜಾತಕವನ್ನೇ ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತದೆ. ಜಾತಕ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣಿಂದಜಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿತೆ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತಮಾನ ಬದುಕಿನ ಜಾತಕವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ರಾಕ್ಷಸ ಪಟ್ಟಣಗಳಾಗಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ನಗರಗಳ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಹಜ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನುಷ ಗುಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಭಾಗಗಳು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಬಣ್ಣಗಳತ್ತ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುವುದು, ಕನಸಿನ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತತ್ತರಿಸುವುದು, ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಹೀನ ಬದುಕಾಗಿದೆ, ಮಾನವನ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕತೆ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕವಿ ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ಜಾಗೃತ, ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತದೆ. ನಗರ ಜೀವನದ ಬದುಕು ಅನಾಥ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕೇಂದ್ರವಾದಂತಿದೆ. ಯಾಂತ್ರಿಕತೆ ಬದುಕು ಅರ್ಥ ಶೂನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವಸರದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಸರಿವ ಸಾವಿರ ಕೊರಳು ಎಂಬ ಮಾತು ಕವಿತೆಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ದರ್ಶನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತೀ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

1. ಮುಂಬೈಜಾತಕ ಕವಿತೆಯ ಕರ್ತೃ ಯಾರು ?

ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ.

2. ಮುಂಬೈಜಾತಕ ಕವಿತೆಯ ಆಕರ ಕೃತಿ ಯಾವುದು ?

ತೆರೆದದಾರಿ

3. ಮೂರನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಯಾರು ?

ಜಿ.ಎಸ್ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

4. ನೂರು ಬೆಳಕಿನ ಕೆಳಗೆ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿರುವವರು ಯಾರು ?

ನಗರದ ಉದ್ಯೋಗಿ ಅಥವಾ ಮಾನವ.

5. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆ ತನಕ ಎಷ್ಟು ಚಕ್ರಗಳು ಉರುಳಿದವು ?

ಲಕ್ಷ ಚಕ್ರಗಳು

6. ಕುಳಿತು ಕೆಮ್ಮುವ ಪ್ರಾಣಿ ಯಾವುದು ?

ತಂದೆ

7. ಹೊರ ಲೋಕವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು ?

ತಾಯಿ

ನವೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೂಡ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮಹಿಳಾ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರೆಂದರೆ ಬಿ.ಟಿ.ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ್. ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳ ಇವರು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಮಾಜ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ರಾಜಕೀಯ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕವಯತ್ರಿ ಲಲಿತಾನಾಯಕ್ ಅವರು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಕಡೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಂಗಲಿ ತಾಂಡ್ಯದ ಬಾಲಾಜಿ ನಾಯಕ್ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಬಾಯಿ ಅವರ ಸುಪುತ್ರಿಯಾಗಿ 14.04.1945 ರಲ್ಲಿ ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು. ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಸರಿ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದು ಬಾರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆ, ಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿರುವ ಕವಯತ್ರಿ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿ, ಒಂದು ಕಥಾಸಂಕಲನ, ಐದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕವನ ಸಂಕಲನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ ಇವರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಗಳಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಇವರು ಇಂದಿಗೂ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವಿತೆ ವರ್ತಮಾನ ಬದುಕಿನ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ನವುರಾದ ವಿಡಂಬನೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಮಾನವ ಆಧುನಿಕ ಸವಲತ್ತುಗಳ ನಡುವೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಾ ಸಹಜತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕವಯತ್ರಿ ಬಹಳ ತಾದ್ಯಾತ್ಮವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದಂತಹ ಬದುಕಿನ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿತೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ನಿರಾಶದಾಯಕ ಭಾವ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ರೈಲು, ಬಸ್ಸು, ಸಿನಿಮಾ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಕಛೇರಿ ಮಹಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿಯೂ ನಾಗರಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಕುರುಹುಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಆಧುನಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗೊಳಿಸಿವೆ.

ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬದುಕಿನ ಧಾವಂತದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಕುಲ ಜೀವನದ ಆನಂದಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಆತಂಕ, ವಿಷಾದದ ಕರಿಛಾಯೆ ಆವರಿಸಿದೆ. ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಾಸ್ತರಾಗಿದ್ದ ದೇಹಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೂ, ಕಾರ್ಯ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಬದುಕಿನ ನಗೆ ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಕವಯತ್ರಿ ಕವಿತೆಯ ಕೇಂದ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಗರಿಸಿರುವುದು ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ವರ್ತಮಾನದ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬದುಕು ನಮ್ಮದಾಗಿದ್ದರೂ, ಜೀವನೋತ್ಸಾಹದ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾದ ಆನಂದವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಅರಿವಾದಾಕ್ಷಣ ಹುಡುಕುವ ಯತ್ನ ನಡೆದರೂ ಕೈಗೆಟುಕದಿರುವ ವಿಷಾದದ ಕರಿನೆರಳನ್ನು ಕವಯತ್ರಿ ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಕುಸಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಹುಡಿಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಉಡಾಯಿಸುವ ಉಪಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮಿನುಗುವ ಚುಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಮರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಗೆಯ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಬದುಕಿನ ದುಸ್ತರತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕವಿತೆಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖ ಸಾಧನಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಜ ಬದುಕು ಮಾನವರಿಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದು, ಆ ಸಹಜತೆ ಸರ್ವಸ್ವಗಳು ಹಣ ಅಂತಸ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳು ಮಾನವತೆ ಪ್ರೀತಿ

ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾನವ ಕುಲ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ. “ಹಲವು ಮಾದರಿಯ ಚಳುವಳಿಗಳ ಬಿಸಿರಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಗುಡಿಸಲ ತಣ್ಣನೆ ನರಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಗೆಯ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಆತಂಕದ ಕರಿಛಾಯೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಸಂತೋಷದ ನಗುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಮಾನವ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಜೀವ ಚೈತನ್ಯದ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಮಾನವ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಕವಯತ್ರಿ ಕವಿತೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಂತಕವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

1. ಆಧುನಿಕ ಮಾನವರಿಗೆ ದೊರಕದಿರುವ ಸಾಧನ ಯಾವುದು ?
ಸಹಜ ನಗೆ
2. ನಗುವನ್ನು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ?
ಹಲವು ಹತ್ತು ಸಂಕೇತಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ
3. ಹುಡುಕಿದರು ಸಿಗಲೊಲ್ಲದು ಕವಿತೆಯ ಕರ್ತೃ ಯಾರು ?
ಬಿ.ಟಿ.ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ್.

ಡಾಂಬರು ಬಂದುದು

– ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ

ನವೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಪಥವನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟವರು. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲ್ಲೋಕಿನ ದೇವನೂರಿನ ನಂಜಯ್ಯ ಮತ್ತು ನಂಜಮ್ಮರ ಸುಪುತ್ರರಾಗಿ 10.06.1948ರಂದು ಜನಿಸಿದ ಇವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಪದವಿ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದು, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ 1975 ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಆರಂಭಿಸಿದರು. 1989ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಯಂ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಚಾಣಾಕ್ಷಮತಿಯಾದ ಇವರು ಆ ದಿನಗಳಿಂದಲೇ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕತ್ತಲ ತಿರುವು ಎಂಬ ಕತೆ ಯನ್ನು 1967ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದರು ಬೆಳೆದದ್ದೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಫಸಲುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ರಾಜ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನೃಪತುಂಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನಾಡೋಜ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು, ಹಾಗೂ ಪರಂಪರಾಗತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಹಿಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕ್ರಮಣಾವಸ್ಥೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕತೆಗಾರರು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಭಾಷೆ ಕತೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಸಂಘರ್ಷ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿತ್ರ ಒತ್ತೊತ್ತಾದ ಕೇರಿಗಳು, ಅಷ್ಟೇ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಮನೆಗಳು, ಮಣ್ಣರಸ್ತೆ ಬೃಹದಕಾರವಾದ ಅರಳಿಮರಗಳು ಸರಿ ಸುಮಾರು ಎಂಬತ್ತು ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವೇ ಇಲ್ಲದ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಾಲ್ಲೋಕು ಕೇಂದ್ರವಾದ ನಂಜನಗೂಡನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಎಸೆಲ್ಲಿ ಓದಿದವರು ಈ ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ, ಅವರೆ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹಾಗೂ ಪಟೇಲರ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರುಗಳೆಂದರೆ 'ಲಕುಮ, ರಾಜಪ್ಪ, ಮಾದು, ಶಂಭು' ಪ್ರಾಯಶಃ ಮಾದು ಪಾತ್ರವೇ ಲೇಖಕರೂ ಇದ್ದೀರಬಹುದು. ಊರ ಪಟೇಲರಿಗೂ ಈ ಯುವಕರಿಗೂ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟ, ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೂ ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಹಳೆ ತಲೆ ಮಾರುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾತಿ ಭೇದ. ಹಾಗೂ ಕೆಳವರ್ಗದ ಜೊತೆ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸ್ನೇಹವಾಗಲಿ ಇರಬಾರದು, ಅವರು ಕೇವಲ ದುಡಿಯುವ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಹೊಸ ತಲೆ ಮಾರಿನ ಯುವ ಸಮುದಾಯ ಹೊಲಾರ ಲಕುಮನೊಡನೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಹುಡುಗರು ಓಡಾಡುವುದನ್ನು ಊರ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಒಪ್ಪಲು ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. "ಅಪ್ಪಂದಿರ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತವೆಯೇ ಅವು ? ಆ ಹೈಕಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೆಣಕಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ಚಾವಡಿಗೆ ಎಳಸಿ ಬರೀ ನಿಕರು ಮಾಡಿ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸಮ ಬಡಿಯುವಂಥ ಟೀಮಿಗೆ ಕಾದಿದ್ದಾರೆ" ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸೇಡಿನ ಮನೋಭಾವ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಾ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಡಾಂಬರು ರಸ್ತೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು ಊರ ಪಟೇಲರು. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಊರಿಗೊಂದು ರೋಡು ಬೇಕು ಎಂಬ ಅಹವಾಲು, ನಂತರ ಆ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪಟೇಲರೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದು, ಊರವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಶಾವಾದ, ಆದರು ಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಸರಿಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಊರ ಜನರೇ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಊಳಿಕೆ ಹಣವನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ನಡೆದಿರುವುದು ರಸ್ತೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಈ ಯುವಕರು ಮೂಗರ್ಜಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಪಟೇಲರ ವಿರುದ್ಧ ಅಪಾದಿಸಿದರು. ಆ ದಿನವೇ ಪಟೇಲರು ತಮಟೆ ಹೊಡೆಸಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರನ್ನು ಚಾವಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ರೋಡಿಗೆ ಬಂದ ಹಣ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರೋ ಮೂಗರ್ಜಿ ಬರೆದಿದ್ದರು. ರೋಡಿನ ಹಣ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ ಇನ್ನೂ ಮೊದಲಾದ ವರ್ತಮಾನಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಗರ್ಜಿ ಬರೆದವರು 'ಲಕುಮ, ರಾಜಪ್ಪ, ಮಾದು, ಶಂಭು' ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದು ಒಂದು ತಿರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗದೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗೊಂದಲಗಳು ಉಂಟಾದವು, ಇದರಿಂದ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳು ನಷ್ಟವಾದರೆ, ಕೆಲವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಗಳು ಆದವು ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಊರಿನ ರಸ್ತೆ ಸರಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ರೋಡು ಮಾಡಲು ಬಂದ ಟಾರು ಡ್ರಮ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಊರ ಮುಂದಲು ಇಟ್ಟಿದ್ದು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೋಡಲು ಅವಾವು ಒಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಉರುಳಿ ಹೋದ ದಿಕ್ಕು ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಊರಾಚೆಗಿನ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಈ ವಿದ್ಯಾಮಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪಟೇಲರು ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಿದರು. ಪೊಲೀಸರು ಬಂದು ಸ್ಥಳ ಮಹಜರು ನಡೆಸಿದರು. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೆ ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸಿತು. ಕತ್ತಲಾದರು ರಂಗಪ್ಪನ ಮಗ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದವನು ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿದ್ದನು. ಆ ಹುಡುಗನ ತಾಯಿ ಊರಿಗೇ ಕೇಳುವಂತೆ

ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮರುದಿನ ರಂಗಪ್ಪನ ಮಗನ ಕಾಲನ್ನು ಟಾರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು, ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಟಾರಿನ ಡ್ರಮ್ಮು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು, ಅದರ ಹುಡುಗ ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿದ್ದನು. ಈ ನಡುವೆ ಪೋಲಿಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಅವರು ತಪಾಸಣೆಗಾಗಿ ಬಂದರು ಟಾರು ಅಂಟಿದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕಂಡು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪಟೇಲರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆಗ ಪಟೇಲ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅತ್ತ ನಡೆದರು. ಹೀಗೆ ಆ ಊರಿಗೆ ಟಾರು ರೋಡು ಬಂದು ಆ ಊರಿನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬದಲಾಯಿತು.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕತೆಗಾರರು ಸಣ್ಣ ಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಬೃಹತ್ತಾದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಾಲಯವು ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪೋಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಎಂಬುದು ಯುವಕರ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಶೋಷಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಅದು ಗೋಚರಿಸದೆ ಇರುವುದು ಮೌಢ್ಯದ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಪಟೇಲರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಾದವನ್ನು ಯುವಕರು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದು, ಪ್ಯೋಡಲ್ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದ ಪಟೇಲರಿಗೆ ಸರಿಕಾಣಿಸದೆ ಇರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅಧಿಕಾರದ ಅಟ್ಟಹಾಸವೇ ಹೌದು.

ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಶಾಹಿ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಮಟ್ಟಹಾಕಿದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಕತೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಟಾರಿನ ಡ್ರಮ್ಮುಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ವಿಸ್ತಾರತೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗೃತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದು, ಟಾರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಊರಿನೊಳಗೆ ನಡೆಯುವಂತಹ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿನ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

1. ಎಸ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಬಂದ ಯುವಕರುಗಳು ಯಾರು ?
ಲಕುಮ, ರಾಜಪ್ಪ, ಮಾದು, ಶಂಭು
2. ಊರ ರೋಡಿನ ಸುದ್ದಿ ಹೇಗೆ ಹರಡಿತು ?
ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಂತೆ ಹರಡಿತು.
3. ನಾಗರೀಕತೆಯಿಂದ ಊರು ಬೀಕೊ ಎನ್ನಲು ಕಾರಣವೇನು ?
ಅರಳಿ ಮರಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಊರ ಕಂಡವರಿಗೆ ಈಗ ಊರು ಬೀಕೊ ಎನ್ನುವಂತಿತ್ತು.
4. ಪಟೇಲರು ತಮ್ಮಟೆ ಹೊಡಿಸಿ ಏನೆಂದು ಸಾರಿದರು ?
ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಮನೆಗೊಂದಾಳು ಚಾವಡಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮಟೆ ಬಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿದರು.
5. ಟಾರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡ ಮಗು ಯಾರು?
ರಂಗಪ್ಪನ ಮಗು
6. ಡಾಂಬರು ಬಂದದು ಕತೆಯ ಲೇಖಕರು ಯಾರು ?
ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ.

ಲೂಟಿಯ ಹೆದ್ದಾರಿ

- ನಾಗೇಶ್ ಹೆಗಡೆ

ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಕಂಡ ಅಪೂರ್ವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರಹಗಾರ, ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿ, ಸಂಶೋಧಕ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದವರು ನಾಗೇಶ್ ಹೆಗಡೆಯವರು. ಪತ್ರಕರ್ತರಾದ ಇವರು ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹವನ್ನು ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ನಾಡಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರಹಗಳ ಲೇಖಕ ಎಂದೇ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾದರು. ವಿಜ್ಞಾನದಷ್ಟೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿಯುಳ್ಳ ಪರಿಸರವಾದಿಯೂ ಆದ ನಾಗೇಶ್ ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ 'ಬಕ್ಕಮನೆಯ'ಲ್ಲಿ 14.02.1948 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಕಣಕಾರರಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೆಗಡೆಯವರು ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 31ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧನೆಗೈದ ಹೆಗಡೆ ಅವರಿಗೆ ಹಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠ 18 ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜೀವಮಾನ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಜೀವಮಾನ ಸಾಧನ ಗೌರವ ಮೊದಲಾದ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾನವ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಇಂದು ಪರಿಸರವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾ ವಿಕಟ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಜೀವ ಸೆಲೆಗಳಾದ ಅರಣ್ಯ, ಜಲಮೂಲಗಳನ್ನೇ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲಗಳ ನಾಶ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಹಪಹಪಿತನದಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಛಿದ್ರ ಹಾಗೂ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಳುವ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಆಸ್ಪದ ನೀಡಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯದ ಅರಿವಿದ್ದು ಇಲ್ಲದಂತೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಬಹಳ ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯೇ ಹೌದು.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಜೀವ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರುವೆಂದರೆ ಕಳ್ಳ ಬೇಟೆಗಾರರಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರುಗಳು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಶೇಕಡ 9 ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ ಏನಿದೆ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ. ತ್ರಿಫೀಸ್ ಸೂಟ್ ಧರಿಸಿದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ತಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗೆ ಜಮೀನು ಬೇಡುತ್ತಾ ಬರುವ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳೇ ವನ್ಯ ಜೀವಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಬೇಟೆಗಾರರಿಗಿಂತಲೂ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿನ ದಿನ ಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಾಡುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ, ಅದನ್ನು ನಿಸರ್ಗ ಲೂಟಿಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಎಂದೇ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಜನರಾರೂ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುತ್ತಿಲ್ಲ. ರಸ್ತೆಯ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವ ವಹಿವಾಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಚಕಾರವೆತ್ತುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರಾನೈಟ್ ನಿಷೇದಗಳನ್ನು ಸ್ಪೋಟಿಸಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಗಿಡ ಮರಗಳನ್ನೂ ವನ್ಯ ಜೀವಿಗಳನ್ನೂ ನಾಶ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾನವನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ರಸ್ತೆಗಳು, ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅಂತೆಯೇ ಅವುಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕು. ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗಿನ ನಿಸರ್ಗದ ಹಾನಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಇರಬೇಕು. ಜಲಾಶಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುವ ಗಿಡಮರಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ರೂಪವಾಗಿ ಬೇರೆಡೆ ಬದಲೀ ಗಿಡಮರ ಬೆಳೆಸಲು ನಾವು ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕು. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕನ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂಬುದರ ಅರಿವಿರಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆದ್ದಾರಿ ಆಗಲೀಕರಣದಿಂದ ನಾಶವಾಗುವ ಗಿಡಮರಗಳಿಗೂ ಬದಲೀ ಸಸ್ಯವನ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ರಸ್ತೆ, ಸೇತುವೆ, ಸುರಂಗ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಅಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಇಲ್ಲವೇ ?

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿದವರ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ನಿಸರ್ಗ ಮರು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಂತೆ ಷರತ್ತು ವಿಧಿಸಬೇಕು. ಷರತ್ತುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೂಡ ಇತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಂದಷ್ಟು ಸೆಸ್ ಹಾಕಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ಖಜಾನೆಗೆ ಜಮೆ ಮಾಡುವ ಸುಲಭ ವಿಧಾನ ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಅರಣ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಬೇಕಿದ್ದ ಪ್ರವೀಣತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹಣ ಜಮೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ವಿತಂಡವಾದವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹಣ ನೀಡುವುದೆಂದರೆ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ನೀರು ಸುರಿದ ಹಾಗೆ ತಾನೇ?” ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಹಣ ನೀಡುವುದರ ಬದಲು ತಮ್ಮದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೋ, ಅಥವಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೋ ಉತ್ತಮ ಅರಣ್ಯ ವನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಹಿಂದೆ ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಯಲ್ಲಪುರಂಡಿಯವರು ರಾಜ್ಯದ ನೀರಾವರಿ ಕಾಲುವೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇಕ್ಕಲಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಸಿ ರೈತರಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಆಳುವ ವರ್ಗವಾಗಲಿ, ಅಧಿಕಾರ ಶಾಹಿಗಳಾಗಲಿ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳಾಗಲಿ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಾನವನ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾರ್ಯಗಳು ಉಕ್ಕು, ಸಿಮೆಂಟ್, ಡಾಂಬರು ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಲ್ಲ. ಗಿಡ ಮರ, ನೀರು, ಮಣ್ಣು ಅಂತರ್ಜಲ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ತಂಗಾಳಿಗೆ ನಾವಿಂದು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೊತ್ತ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಲಿ, ಸರ್ಕಾರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುವು ಕೂಡ ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿಯ ತೋರಿಸದೆ ಕೇವಲ ಸೋಗು ಹಾಕಿವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದಾಗುವ ಪರಿಸರ ನಾಶವನ್ನು ಭರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಧಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಜವಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಅದನ್ನು ಜತನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಈ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

1. ಲೂಟಿಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಲೇಖನದ ಕರ್ತೃ ಯಾರು ?
ನಾಗೇಶ್ ಹೆಗಡೆ.
2. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹುಲಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರು ಯಾರು ?
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳೇ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರುಗಳು
3. ವಿಶ್ವ ಪರಿಸರ ದಿನವೆಂದು ಯಾವ ದಿನವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ?
ಜೂನ್ 5 ವಿಶ್ವ ಪರಿಸರ ದಿನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

4. ಹೆದ್ದಾರಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು ಅದನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ?
ನಿಸರ್ಗ ಲಾಟಿಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
  5. ಯಾವ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹಣ ನೀಡಿದರೆ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ನೀರು ಸುರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ?
ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹಣ ನೀಡಿದರೆ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ನೀರು ಸುರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.
  6. ಕಾಲುವೆಯ ಇಕ್ಕಲಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದವರು ಯಾರು ?
ಯಲ್ಲಪ್ಪರೆಡ್ಡಿಯವರು.
  7. ಅರಣ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಯಾರದು ?
ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯದು.
  8. ಮಣ್ಣು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು ?
ಇಂಗು ಗುಂಡಿಗಳಾಗಿ, ಕೆರೆಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಜೀವಾಶ್ರಯದ ತಾಣಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು.
  9. ಇತ್ತಿಚೀನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಎಂದರೆ ಯಾವುವು ?
ಗಿಡಮರ, ನೀರು, ಮಣ್ಣು, ಅಂತರ್ಜಲ, ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ತಂಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
-